

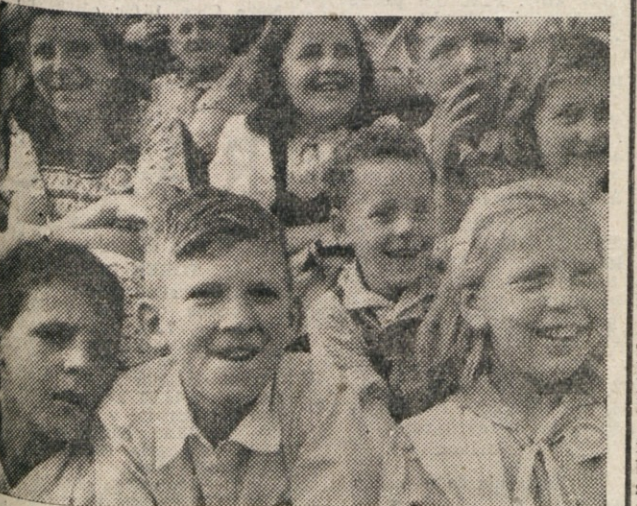
SMEH ZA MLADE IN STARE V NEDELJO NA STADIONU "PRVI MAJ"

V nedeljo se je zbralo na stadionu "Prvi maj" veliko število starih in mladih, da prisostujejo prijetnemu sporedu "Otroškega sejma".

V kotu na stadionu je bilo pripravljeno majhno taborišče.

Otroci zadovoljno sledijo sporedu.

Na slepo srečo so otroci putili razne dobrote z drevesa.

Mala pionirka deklamira pesmico o "Maku".

Tudi Frice in Frace sta zabavala otroke.

Cirkus je s svojimi komiki in pesniki vzbudil pri gledalcih obilo smeha in odobravanja.

PROBLEMI NAŠIH VASI NA GORIŠKEM JAZBINE, VAS, KI JO JE USTVARILA MEJA

Nekoč je bilo... Tako približno so se začele tiste nevarne zgodbe, ki so nas še danes pešale v tuje in neznanne kraje začaranih gradov in bajnih mest.

Prav tako neverjetno, kakor so bile tiste zgodbe, se vam bo zdelo, če vam povemo, da leži komaj nekaj kilometrov od Gorice, na samem robu Furlanske nižine, slovenska vasica, ki je po krivdi vojne in po vojnih razmer ostala brez cest, ne zveze z najbližjimi upravniimi središči, kjer poučujejo šolske otroke na kašči in je cerkev v kleti, kjer je petrolejska svetilka najmodernejši sredstvo za razsvetljavo iz kjer je mnogo več kolonov, kot pa samostojnih kmetov.

Jazbine — tako se namreč imenuje ta neverjetna vas, leži za Kalvarijo, in je najzadnejše rasele nove stevčanske občine, edinega kosčka Brd, ki se nadalje uživa oblagodaj rimske kulture. Pred prvo svetovno vojno so bili tu, kaj gozdovi, v katerih so živeli jazbeci in od tod tudi ime vasi.

Najbolj se lahko približamo vasi, ako gremo iz Gorice preko Ločnika in Gradišča do zadnjih hiš ob robu bivšega cerkvenega polja. To kotlino so Italijani krestili za Prevallo in že več let opravljajo v njej s poljevo naglo osuševalno in izboljševalno dela. Od tu dalje ni možno več nobeno prevozno sredstvo in treba je napraviti peš pot po 500 metrov po slabem kolovozu, kjer mora biti človek že kos akrobata, če noče do kolen zagaziti v gosto ilovnato blato.

"Kje pa so Jazbine", smo vprašali kmeta, ki je raztepal redi na travniku.

"To pa to in tisto", nam je pokazal rdeče stebre, ki so v jutranjem soncu medikale raztresene po zelenem in precej položnem holmu med drevmi. Človeka, ki pride iz mesta, pa čeprav iz Gorice, kjer bo menda kmalu rasla trava po cestah, prijetno preseneči divno lepa okolica in globok mir, ki tukaj prevlada naravo. Ljudi in živili. Človek si ne more predstavljati, da smo komaj nekaj kilometrov oddaljeni od golega iz kraskega Sabotina. Vse je v bujnim zelenju, češnje se vrstijo z nasadi bruskev, hrušk, jablan in marelic.

Koloni in najemniki

Na vrhu položnega obronka stoji samotna kmetija. Vse naokrog polje in sadovnjak, ki se razteza po vsem holmu, od enege potoka v grapi do drugega na nasprotni strani. "Lepo posestvo imate", smo se obrnili do gospodarja, ki je pospravjal na dvorišču.

"Lepo že, lepo, toda ni moje, jaz sem samo najemnik, go spodar je pa cerkev", nam je pojasnil moč in po kratkem pomisleku pristavil: "Že več ko 300 let ima naša družina v raju to zemljo." Še marsikaj zanimivega nam je možkar povedal. Zemlja, ki jo ima najemu, sega tik do meje, ki teče nekaj desetnih metrov od hiše. Hudo je nedomačinu capiziti časne mejnike, ki ločijo Zgornje in Spodnje Cerovo v Jugoslaviji od tistega dela vasi, ki je ostal pod Italijo in ga sedaj imenujejo Jazbine. Medja teče med trtami in preko njiv, tik pod cesto, ki pelje iz Vipolj preko Cerovega proti Koljškemu. Tu je bila v prejšnjih časih cestna zveza Jazbinev z ostalim svetom od katerega jih je odtrgala meja. Nova občinska uprava bo morala misliti na novo cestno povezavo s Steverjancem. Napraviti bo treba okrog 2.000 metrov poti do Valerisča. Kardarje na listi DFS jo že imajo v programu. Vprašali bodo za pomoč tudi državno upravo, saj bi taka cesta bila nujno potrebna tudi obmejnim strankom, ki morajo sedaj od straznice v Valerisču, pa do one v Bersi, po slabih stezih in prav lahko se je ponoči na njih izgubiti ter morda tudi zaleti preko meje.

Šola na kašči in cerkev v kleti

Na spodnjem koncu vasi je skupina treh hiš. Domačini pravijo temu delu vasi Trebež.

Vhod v šolo, ki je na kašči kmečke hiše. V kleti iste hiše pa je cerkev

V eni izmed teh hiš, ki je malo večja in last edine italijanske družine v vasi (priselila se je sem pred leti iz okolice Ancone v Srednji Italiji) so v dveh prostorih uredili šolo in cerkev. Pred razmejitvijo so ljudje hodili v Cerovo, kjer je oboje.

Sedaj pa je šola v precej temnem prostoru na kašči, kamor se lahko pride po škripajočih in neprimernih lesenih stopnicah.

Pod šolo pa je prostor, ki se je malo razlikuje od običajne kleti, in služi za cerkev. Tu se ob nedeljah zbirajo vasičani, vsega nekaj nad 20 duš.

Solo obiskuje skoro 30 otrok. Pouk je razdeljen na več razredov, ki se vrstijo v edini sobi v dopoldrskih in popoldanskih urah. Poučujo se sam učitelj, domačin iz Pevme. "Tukaj bi bilo lepo, ko bi imel pri mernejše šolske prostore in stanovanje", nam je odgovoril na naše vprašanje. Bil je ravno odmor in otroci so igrali na "zvoniku". To je nekakšno o-

Jazbine, Matji pripravljajo krušno peč za peko.

grodje iz kolov, visoko 6 do 7 metrov. Na vrhu so na prečni kol obesili tri zvonove, da naznanjajo jazbinem poldan iz cerkvene obrede ob nedeljah, ko pride v vas duhovnik.

Vlada ima vse polno načrtov za gradnjo šol v obmejnih krajih. Pa pravijo, da tiste šole

Poleti suša, pozimi lema

Povzpeli smo se po stezi med vrstami sadovnjakov, vinogradov in zorega žita po položnem holmu na nizkem greben. Tu je središče vasi, kjer stoji tri hiše. V največji je osmica, kjer točijo izborna domača vina. Pred hišami je obsežno skupno dvorišče, po katerem prav moško vozi petelin svojo kurjo družino. Bujna raseča si v vseh strani za dvorišče in košata drevesa te vabijo v senco. Hiše so kot izumrle. Ljudje so na polju in povsod vlada tisti globoki mir, da človek nehoti prishune bujni po-

služijo kotrambi italijanstva iz zato menda niso namenjene slovenskim otrokom ter tudi ne Jazbincem; vsaj dokler ne bo pouka tudi v materinščini.

mladni raši in življenju narave, ki prekipava na vseh straneh. Proti severu se svetlo v soncu kaže v Spodnjem Cerovu z visokim zvonikom v tiplnem južnem slogu.

V osmici ni bilo razen gospodinje, ki je pripravljala kosilo za družino na polju, nikogar. Nad mizo je visela petrolejska luč, le v Jazbinah je še nimajo. Prejšnji mesec so službeni SELVEGA prišli ogledovat in ugotovili, da bi bilo treba postaviti dve kabini. Ugotovili so pa tudi, da se napeljava ene izplača, ker so hiše razpršene. Pa bo treba kljub temu oskrbeti za napeljavo, kakor jo imajo tudi druga, včasih še bolj raztresena naselja. Malo bodo prispevali posamezni kmetje, nekaj naj bi dala uprava Teufenbacha in pa cerkev, ki sta tu lastnika večine zemlje, pa bo šlo. DFS v Stever-

pisma. Zato se Katja odloči zapustiti šolo in narediti samomor. V duši "eževke", kakor so gojenke krstile profesorico Mozolje, nastane takojšen preobrat in zato postavi predlog, da se obtoženci da ukor in da je prepustena K. maturi. Odtod dalje nimajo dogodki velike važnosti.

Poleg teh dveh tipov so v igri dobro začetni še nekateri drugi profesorji in ravnatelj sam. Med temi je zelo učinkovit stari profesor Ceburlovski in profesorica telovadbe, ki so tudi konstruktivno nakazani. Igra bi bila res lahko dovršeno delo, če bi ne bila nekoliko presentimentalna.

Nabrežinska dramska družina ni imela lahke naloge, ker je interpretacija posameznih likov težavna in dogajanje samo zahteva brz tempo in strnjeno soigro vseh. Rešila jo je poveljnost, posebnost, če upoštevamo okolnosti. Naše dramske družine vadijo v neprimernih prostorih. Diletanti pridajo pozno z dela domov, na hitro poverčajo in hajd na vajo. Ta čas je že pozno. Vaje trajajo samo dve uri, ker jutri bo treba zgodaj vstati. Dobri sferija ali sferiko je težka zadeva. Zgodilo se pa tudi da sferika tik pred generalno odpravo in potem so ubogi diletanti izročeni na milost in nemilost izročeni. To se je dogodilo Nabrežincem. Da bi je ne izpostavljali sicer upravičeni graji bomo velikodušno zamočili njeno ime.

Katja Slaparjeva je po zaslugi Alme Venier živela pred nami. Bila je tisto, nekoliko nepremišljeno a dobro dekle, ki sanja romantično idilo zaradi katere se tako zaplete, da se skoro usmrti. V profesorčinem zboru pa sta se najbolj odlikovala Vrtič obična na kvadratu (Jože Venier) in profesorica Mozolje (Ivanka Gruden). Vrtič v prizoru zasliševanja, profesorica Mozolje v preobratu, ka-

tereza doživlja zaradi nameravane samomora. Katje — Ravnatelj Dvornik je lik dobro izdelal. To je težka vloga in bi se mu male hibe lahko izprejemale, huje je to, da je bil nesiguren v vlogi, a če upoštevamo zadevo s sufierko mu lahko oprostimo. Igral ga je Stanko Gruden, Blago profesorico latinščine Mate je Poldo Pertot podala naravno in občutno. Najbolje je izdelala prizor s Katjo do koncu drugega dejanja. Dobrodušni profesor filozofije Cebula je usajal z njegovim umirjenim nastopom, zato so tudi njegovi preprosti dvopoli dobro učinkovali. Dve simpatični pojavi: profesor naravoslovja Vidovič (Andrej Terčon) in učiteljica telovadbe Ema (Mila Pertot) spadata tudi med dobro oblikovani liki. Vedno skupaj tišče profesorja Strk (Izidor Terčon) in Siška (Aldo Oberdank) tudi nista bila napadna. Nekoliko mrtvo, a vendar komično vplivajočega šolskega sluga (Anton Colja) tudi ne smemo pozabiti. Omenimo poveljnost nastop treh dijakov: Kolarjeva (Marija Pertot), Malijeva (Svetlana Joli), Voglarjeva (Irena Mihelič).

Tovarišici Stefi Dročević, katero je ta režija stala gotovo mnogo poštvalnega truda moramo izreči še posebno priznanje, ker je z diletanti dosegla izborni rezultat. Nekateri prizori so bili dovršeno izdelani in opazili smo tudi že velik napredek kar se tiče izgovorjave.

Sicer pa je uspeh dramske družine "Igo Gruden" najbolj poudarilo občinstvo samo. Dvorana je bila natrpana in zanimanje gledalcev je raslo od prizora do prizora, dokler se ni ob koncu vsakega dejanja izpremenilo v navdušeno ploskanje, posebno po drugem in tretjem dejanju.

Nabrežinci le tako pogumno naprejo!

NEKAJ "ŠIBRIH" DOKAZOV fašistom pri "Katoliškem glasu"

Ko smo pred nekaj dnevi objavili fotografijo škola Rožmanna v družbi z domobranskim poveljnikom generalom Rupnikom in z rabljem Rozenmajerjem, so fašisti pri "KATOLIŠKEM GLASU" napisali, da je bilo to družjenje posteno itd. itd. ter da so to šibki dokazi, češ da je tudi druga objavljena slika, ki je predstavljala dva belogardista znamenitih vaskih straž prav gotovo falzifikat. Zato objavljamo zgoraj še eno sliko, na kateri se vidi, kako isti škof Rožman, ki je bil duševni in dejanski oče teh fašistovskih vaskih straž in domobrancev ter belogardistov vseh vrst s črno roko vred, prijateljsko stiska nasčistnemu rablju Rozenmajerju roko.

Na spodnji sliki pa vidimo: kako se Rožmanovi in Rupnikovi Domobranci po Rožmanovem in Rupnikovem nalogu, a pod komando fašističnih razbojnikov vezbajo, da bodo pomagali delati vrasreševatelja in mučiti ter pobijati partizane.

Na drugi sliki pa je vidimo Rožmanove in Rupnikove vaskie strazke, kako skupaj z italijanskimi črnosrajniki vodijo ujetega partizana na morišče, medtem ko je škof Rožman v ljubljani prav gotovo goreče molil za zveličanje njihovih fašističnih in izdajalskih duš.

Na tretji sliki pa vidimo, kako črnosrajniki pomešani s škofovimi vaskimi stražarji streljajo na ujetega partizana. Fašisti pri "KATOLIŠKEM GLASU" bodo tudi za te slike trdili, da so falzifikati, ki so jih napravili akomunistični aktivisti agitpropa...

in povešenih lic pomikale za obsojenci. Videz je bil, da se pomika procesija porazenec, toda ta videz je bil goljufiv, kajti večina teh žalostnih mahedravov ni šla porazena za svojimi zvezanimi voditelji, ampak s stisnjenimi zobmi, s sovražstvom do svojih tlačiteljev. Suhe pesti so prisegale masčevanje. Štiri najboljše, najpogumnejše izmed cele mahedraške procesije bodo danes sicer stili, jutri, pojutritšnjem jih bodo morda spet toliko ali pa še več, toda tega, kar živi, kar tli v srcih in v možganih te tihe procesije, tega ne morejo pogasiti niti pogubiti še tako mrki rabljaji...

Ze pred jetniško palačo so se obsojencem pridružili prvi civilisti, od daleč sicer in na videz negotovi, toda vztrajno in vedno večjem številu. Cimaldaje se je pomikala procesija, tembolj je narasčalo tudi število tihih spremljevalcev iz vrst mestnega prebivalstva. Pangermanska oblast je gnala na morišče slovenske puntarje, a nemško ljudstvo, v čigar imenu je oblast lo delala, je s svojim spremstvom izkazovalo puntarjem zadnjo čast...

Nad vsem se je razprostiral jasen, umit sončen dan. V rudenburško kotlino se je nagrmadilo toliko svetlobe, da je skelela ne le v očeh obsojencev, temveč tudi vseh drugih. Sončni žarki so se odbijali od oken, od hišnih streh, od gladine reke Mure, ki se je blestela tam daleč izza polj, ter se lomili tja do lesnatih, temnozelenih pobočij. Barva obrečnih livad je žarela v pomladni prazninosti, vence drevev in grmovja, ki so obdajali travnike, vrtove in hiše, so se ktilili z vigradno razkošnostjo prvega cvetja. Iz lok, iz vrtove je dišalo prerjeno življenje, v katero se je neslišno potapljalo tiho mesto. Kljub temu da je vsa kotlina kipevala v prerobenju, je bilo v njej vendar čudno tiho. Nekaj morečega se je plazilo na dnu te lepote ter davilo prešernosti polni dan. Glas mrtvaškega zvončka je bil med vsemi drugimi glasovi, ki jih je uho moglo zajeti, najmočnejši glas; ko pa je utihnil ta, je nastala tuda v naravi taka tesnoba, kakršna je vladala v stroh počasne, sivorjave procesije.

(Nadaljevanje sledi)

VOJNI ROMAN SLOVENSKEGA NARODA

DOBERDOB

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

PREŽIHOV

VORANC

